

Social utblick

Willy Karlsson

Ett skamgrepp

Jag har just tagit del av ett "skammens dokument". Det är Socionomförbundets tidskrift som i en ledare (1981: 12) karakteriserar socialstyrelsens allmänna råd "Rätten till bistånd" på detta sätt.

Jag tror inte att författarna till de allmänna råden är helt nöjda med sin produkt. De har ställts inför en mycket svår uppgift. Råden skall vara vägledande men de får inte begränsa kommunernas möjligheter att utforma en socialtjänst som passar den egna kommunen. Råden får inte driva på kostnadsutvecklingen men det sociala arbetets kvalité bör förbättras. Dessutom saknades praktisk erfarenhet av den nya lagstiftningen när råden utformades.

Socionomförbundets tidskrift är hård i sin kritik. I långa stycken är beskrivningen minst sagt illvillig. Ledarskribenten tycks ha ansträngt sig för att missförstå det mesta.

När socialstyrelsen skriver att äldre människor bör ha möjlighet att behålla ett sparkapital till sin begravning menar tidskriften att styrelsen därmed knyter an "till åldringars sekelgamla skamkänsla för fattigbegravningar". När socialstyrelsen påpekar att bistånd inte får ges på ett slentrianmässigt sätt och därmed passivera mottagaren och försvåra hans möjligheter till ett självständigt liv tolkas detta som ett motstånd mot förenklad socialbidragshandläggning. Dessutom påstår ledarskribenten att råden "går ut på att beröva människor deras bostad".

På en punkt gör sig ledarskribenten skyldig till antingen en medveten förvanskning eller en miss-tolkning beroende på okunnighet. Det sägs att socialstyrelsen inte drar sig för "rekommendationen att

familjer som under lång tid har att leva på socialbidrag *inte* skall få extrahjälp till 'möbler, sängkläder, hushållsmaskiner'. De skall med andra ord 'slentrianmässigt' utestängas från sådan hjälp".

Det som faktiskt står i de allmänna råden är att normer för långtidshjälp bör inkludera nyanskaffning av inventarier. Normen skall alltså vara så tilltagen att den täcker även dessa behov. En sådan åtgärd är naturligtvis ägnad både att öka mottagarens möjligheter att leva ett självständigt liv och att förenkla socialbidragshanteringen.

Man kan fråga sig varför Socionomförbundets tidskrift anser sig ha anledning att ta till storsläggan på detta sätt.

Många fältnarbetare menar nog att de vore mera betjänta av en nyanserad debatt om socialtjänsten. Arbetet med att bygga upp en socialtjänst i linje med lagstiftarnas intentioner har börjat. Det är ett arbete som tar sin tid. Diskussionen om de övergripande målens konsekvenser för verksamheten har varit och är alltför intensiv. Dessutom ventileras lagens tillämpning i tusen vardagliga situationer. Förtroendemän och socialarbetare söker sig till de källor där vägledning finns att få – lagens förarbeten och socialstyrelsens allmänna råd.

Därmed är inte sagt att allt som sägs på centralt håll okritiskt anammas ute i landet. Socialtjänstens innehåll måste utformas under en öppen diskussion mellan förtroendemän och allmänhet, mellan professionella på olika nivåer, mellan praktiker och tillsynsmyndigheter osv. Det finns all anledning att tro att socialstyrelsen är villig både att gå in i diskussionen och att lyhört hämta upp erfarenheter från den praktiska verksamheten. Nästa upplaga av "Rätten till bistånd" kan därför väntas bli mera verklighetsförankrad och konkret än den som nu presenterats.

Sedan är det naturligtvis också en fråga om moral. Även ett centralt ämbetsverk bör kunna räkna med en rättvis bedömning. Skamgrepp hör inte hemma i socialtjänstdebatten.